

FI

FI

FI

EUROOPAN YHTEISÖJEN KOMISSIO

Bryssel 20.5.2008
KOM(2008) 319 lopullinen

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Barcelonan prosessi: Välimeren unioni

KOMISSION TIEDONANTO EUROOPAN PARLAMENTILLE JA NEUVOSTOLLE

Barcelonan prosessi: Välimeren unioni

1. Kaikilla EU:n kumppaneilla Välimeren alueella on tiiviit historialliset ja kulttuuriset yhteydet Eurooppaan. Euro–Välimeri-kumppanuuden kautta on voitu käsitellä useita strategisia alueellisia kysymyksiä, jotka liittyvät turvallisuuteen, ympäristönsuojeluun, meren luonnonvarojen hallintaan, tavarantoiminnan, palvelujen ja investointien kauppaan liittyviä taloussuhteisiin, energiavaroihin (tuottaja- ja kauttakulkumaat), liikenteeseen, muuttovirtoihin (lähtö- ja kauttakulkumaat), sääntelyn lähentämiseen, kulttuuriseen ja uskonnolliseen monimuotoisuuteen sekä yhteisymmärrykseen. Tilannetta on kuitenkin tarkasteltava jatkuvasti ja sille on annettava suurempi poliittinen painoarvo, koska Välimeri on Euroopan kannalta keskeinen, yhteytemme ovat tärkeitä, kulttuuriset ja historialliset suhteemme vahvoja ja meillä on yhteisiä, pikaisesti ratkaistavia strategisia haasteita.
2. Maaliskuun 13. ja 14. päivänä kokoontunut Eurooppa-neuvosto hyväksyi Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin periaatteen tasolla. Se kehotti komissiota esittämään ehdotuksia siitä, miten tämä Barcelonan prosessin mukainen Välimeren unioni määritellään.
3. Komissio on analysoinut Barcelonan prosessin saavutuksia sekä EU:n ja joidenkin sen lähimpien kumppaneiden sen kautta antamaa panosta vuoropuheluun, rauhaan, vakauteen ja vaurauteen alueella. Se on ottanut huomioon myös tämän EU:n vuonna 1995 aloittaman prosessin puutteet ja ongelmat. Kaikki tekijät otetaan huomioon tässä tiedonannossa, joka on komission ehdotus Barcelonan prosessin kehittämiseksi.
4. Komissio on kuullut kaikkia asianomaisia osapuolia Euroopan unionissa ja Välimeren alueella saadakseen paremman käsityksen niiden kannalta tärkeimmistä aiheista ja pohtiakseen, miten prosessiin parhaiten saataisiin uutta pontta poliittisesti ja käytännön tasolla.

Yli vuosikymmen Euro–Välimeri-yhteistyötä

5. Välimeren alue on Euroopan unionille strategisesti hyvin tärkeä niin poliittiselta kuin taloudelliseltakin kannalta. Barcelonan prosessi on ollut Euro–Välimeri-suhteiden keskeinen väline vuodesta 1995. Kumppanuuden piirissä on 39 hallitusta ja 700 miljoonaa kansalaista, ja se on tarjonnut puitteet sitoumusten ja kehittämisen jatkuvuudelle.
6. Barcelonan prosessi on ainoa foorumi, jossa kaikki Välimeren alueen kumppanit voivat vaihtaa näkemyksiä ja keskustella rakentavasti. Poliittinen vuoropuhelu on jatkuvasti Euro–Välimeri-asioista vastaavien ministerien ja johtavien virkamiesten kokousten asialistalla. Prosessi on osoitus vahvasta sitoutumisesta alueelliseen vakauteen ja demokratiaan alueellisen yhteistyön ja integraation kautta. Tavoitteena on jatkaa yhteisymmärryksen pohjalta poliittista ja sosioekonomista uudistamista ja nykyaikaistamista. Lähi-idän ratkaisematon konflikti on kuitenkin ollut

kumppanuudelle haaste, ja se on ollut koetuksella, kun kaikkien kumppanien kesken on pyritty pitämään keskustelukanavia auki.

7. Kumppanuuden piiriin on kuulunut myös demokratian sekä poliittisen pluralismin vahvistaminen laajentamalla poliittista osallistumista. Sen tavoitteena on edelleen edistää kaikkien ihmisoikeuksien ja vapauksien kunnioittamista. Hallinnon vahvistamista ja osallistuvan demokratian edistämistä ja uudistamista koskevissa tavoitteissa etenemistä ovat kuitenkin jarruttaneet monet maailmanlaajuiset ja alueelliset tapahtumat.
8. On hyvin myönteistä, että viime vuosikymmenen aikana vuoropuhelu eri poliittisten ja taloudellisten toimijoiden sekä kansalaisyhteiskunnan – myös naisorganisaatioiden ja tiedotusvälineiden – välillä on saavuttanut prosessissa keskeisemmän aseman.
9. Koulutusalaan koskevat erilaiset yhteistyösopimukset ja -ohjelmat ovat tuoneet oman panoksensa voimavarojen kehittämiseen kyseisissä maissa. Ne ovat arvokkaita kehitettäessä inhimillistä pääomaa ja edistettäessä kulttuurisia ja yhteiskunnallisia arvoja alueella. Kulttuurien välistä vuoropuhelua edistävä Anna Lindh -säätiö on ainutlaatuinen instituutio, jota kaikki kumppanit rahoittavat. Tämä osoittaa, miten eri osapuolet ovat yhdessä sitoutuneet vuoropuheluun ja yhteisymmärryksen edistämiseen kulttuuriin liittyvissä kysymyksissä. Kulttuurienvälisellä keskusteluyhteydellä on keskeinen rooli rauhanomaisessa rinnakkainelossa.
10. EU on edelleen Välimeren alueen maiden tärkein kumppani sekä tavaroiden että palveluiden kaupassa. Tavoitteena on saada aikaan Euro–Välimeri-vapaakauppa-alue vuoteen 2010 mennessä, ja tässä on edistyttykin merkittävästi. Asteittain vapautuva kauppa EU:n kanssa on lisännyt vientiä ja investointeja, mutta vasta nyt mukaan lisätään palvelut ja jossain määrin myös maatalous, jonka osuus bkt:sta on kaksi kolmasosaa. Etelä–etelä-akselin taloudellisessa yhdentymisessä on edistytty hitaasti mutta vakaasti, eikä sen potentiaalia ole vielä täysin hyödynnetty. Makrotaloudellinen vakaus on parantunut ja inflaatio hidastunut kymmenen viime vuoden aikana, ja inhimillisen kehityksen indikaattorit osoittavat, että ihmisten terveydentila ja yleinen elinajanodote ovat parantuneet.
11. Uudistuksia on kuitenkin jatkettava ja nopeutettava, jos EU:n Välimeren alueen kumppanit haluavat käyttää globalisaation, EU:n vapaakaupan ja alueellisen integraation tuomat edut hyväkseen. Taloudelliset uudistukset, EU:n kanssa käytävän teollisuustuotteiden kaupan asteittainen vapautuminen ja talouspolitiikan hallinnon parantuminen eivät ole riittäneet houkuttamaan kotimaisia ja ulkomaisia investointeja, joita tarvitaan, jotta elintaso alueella nousisi. Talouskasvu on ollut tyydyttävää mutta ei riittävää. Uudistukset ovat olleet rohkaisevia, mutta eivät kuitenkaan vastaa odotuksiin. Vapaakauppa EU:n kanssa on suosinut vientiä ja investointeja. Näiden ongelmien yhteisestä vaikutuksesta prosessi on ollut odotettua hitaampi. Riittämätön talouskasvu ja jatkuva väestönkasvu ovat aiheuttaneet EU:n ja useimpien Välimeren alueen maiden välisen hyvinvointikuilun leventymisen eikä varsinaista taloudellista lähentymistä ole saatu aikaan. Kaupan, investointien ja yhteistyön muodostama kaava on sama kuin vuonna 1995. Vaikka EU voi tehdä vieläkin enemmän kaupan, investointien ja yhteistyön edistämiseksi alueella, kaikkein hyödyllisintä olisi, jos alueen maat tarttuisivat mahdollisuuksiin omassa kansallisessa talouspolitiikassaan.

12. Kumppanuuden osana on siis edistetty monen- ja kahdenvälisiä suhteita. Nyt kuitenkin tarvitaan laadullista ja määrällistä muutosta, jonka myötä voidaan lisätä investointeja, luoda työpaikkoja ja optimoida henkilöresurssien käyttöä.
13. Mikäli kumppanuudesta halutaan monenvälinen tukiväline yhteistyölle yhdessä päätetyillä politiikan, turvallisuuden, talouden, sosiaalikysymysten, koulutuksen ja kulttuurin aloilla, useisiin sen puutteisiin on puututtava. Välimeren alueen tärkeä asema on tarpeen tuoda uudelleen kaikkien osallistujien poliittiselle agendalle. Osapuolet ovat myös huolissaan siitä, etteivät kaikki Välimeren alueen kumppanit ota yhteistä vastuuta tilanteesta. Huomiota on kiinnitettävä myös institutionaaliseen epätasapainoon EU:n ja Välimeren alueen kumppaneiden välillä. Lisäksi Barcelonan prosessin näkyvyys on ollut heikko ja kansalaisilla on ollut se käsitys, ettei heidän arkipäivän ongelmistaan ja todellisista tarpeistaan välitetä. Nyt tarvitaan lujempaa sitoutumista ja uusia kannustimia, jotta Barcelonan julistuksen tavoitteet voidaan muuttaa konkreettisiksi saavutuksiksi.

Soveltamisala ja päätavoitteet

14. Uuden aloitteen haasteena on lujittaa monenvälisiä suhteita, lisätä yhteistä vastuuta prosessista ja parantaa sen näkyvyyttä kansalaisille. Barcelonan prosessiin on nyt saatava uutta pontta.
15. Uuden aloitteen olisi perustuttava nykyisen Barcelonan prosessin onnistuneille osatekijöille ja vahvistettava niitä. Euroopan ja Välimeren alueen suhteiden perustana on edelleen Barcelonan julistus ja sen tavoitteet, yhteistyöalat ja kolme yhteistyölukua (poliittinen vuoropuhelu, taloudellinen yhteistyö ja vapaakauppa sekä yhteistyö yhteiskunnallisissa, kulttuurisissa ja henkilöitä koskevissa asioissa). Barcelonan huippukokouksessa vuonna 2005 hyväksytty viisivuotinen työohjelma (myös maahanmuuton, sosiaalisen osallisuuden, oikeuden ja turvallisuuden alaa koskeva neljäs yhteistyöluku), Lissabonissa marraskuussa 2007 pidetyssä ulkoministerien kokouksessa hyväksytty vuoden 2008 työohjelma sekä alakohtaisten ministerikokousten päätelmät jäävät voimaan.
16. Komissio katsoo useimpien EU:n jäsenvaltioiden ja Välimeren alueen kumppaneiden esittämien näkemysten perusteella, että Barcelonan prosessin nykyiset rakenteet ja erityisesti Euroopan ja Välimeren alueen johtavien virkamiesten kokoukset, Euro–Välimeri-komitean kokoukset ja asiantuntijoiden kokoukset olisi säilytettävä ja niitä olisi mahdollisuuksien mukaan lisättävä. Poliittiset ja taloudelliset keskustelut ovat merkittäviä monenvälisissä suhteissa, joten niiden olisi jatkuttava.
17. Barcelonan prosessin mukainen Välimeren unioni on monenvälinen kumppanuus. Keskittymällä alueellisiin ja rajat ylittäviin hankkeisiin lisätään alueellisen integraation ja koheesion mahdollisuuksia. Mukana ovat kaikki EU:n jäsenvaltiot, Euroopan komissio, Barcelonan prosessin muut jäsenet ja tarkkailijat (Mauritania, Marokko, Algeria, Tunisia, Libya, Egypti, Jordania, palestiinalaishallinto, Israel, Libanon, Syyria, Turkki ja Albania) sekä muut Välimeren rannikkovaltiot (Kroatia, Bosnia ja Hertsegovina, Montenegro ja Monaco).

18. Aloitteella täydennetään EU:n kahdenvälisiä suhteita kyseisiin maihin ja voimassa olevat poliittiset puitteet kuten Euroopan naapuruuspolitiikka ja Mauritanian kohdalla Afrikan, Karibian ja Tyynenmeren maiden puitteet säilyvät entisellään. Aloitteella täydennetään myös alueellista ulottuvuutta EU:n laajentumispolitiikassa, johon sisältyvät liittymisneuvottelut ja liittymistä edeltävä menettely. Se myös myötäilee ja täydentää EU–Afrikka-strategiaa.
19. Barcelonan prosessille annetaan uusi sysäys ainakin kolmella tärkeällä tavalla:
- EU:n ja sen Välimeren alueen kumppaneiden suhteen poliittista tasoa nostetaan,
 - monenvälisiin suhteisiin liitetään enemmän yhteistä vastuuta sekä
 - suhteista tehdään konkreettisemmat ja näkyvämmät alueen asukkaiden kannalta tärkeiden laajemmin tai suppeammin alueellisesti rajattujen hankkeiden kautta.

Kaikki prosessin ulottuvuudet ovat tasavertaisesti kaikkien osallistujien käytettävissä.

Suhteiden uudistaminen

20. Selkeä merkki siitä, että suhteita halutaan selkeämmin esiin, on ehdotus kahden vuoden välein pidettävästä hallitusten päämiesten huippukokouksesta. Ensimmäinen niistä pidetään 13. heinäkuuta 2008 EU:n tulevan puheenjohtajavaltion Ranskan johdolla Pariisissa, jossa tehdään muodollinen päätös Välimeren unionin mukaisen Barcelonan prosessin aloittamisesta ja vahvistetaan sen rakenne, toiminta ja päätavoitteet. Huippukokouksen päätelmien yhteydessä annetaan myös poliittinen julistus ja mahdollisesti vahvistetaan luettelo käynnistettävistä konkreettisista alueellisista hankkeista. Päätelmät olisi hyväksyttävä yhteisymmärryksessä.
21. Myöhemmissä huippukokouksissa noudatetaan samaa mallia ja hyväksytään poliittinen julistus, vahvistetaan Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin kaksivuotinen työohjelma ja sovitaan useista konkreettisista alueellisista hankkeista. Huippukokousten välillä pidetään myös ulkoministerikokouksia, joissa arvioidaan huippukokouksen päätelmien täytäntöönpanoa ja valmistellaan seuraavia huippukokouksia.
22. Periaatteessa huippukokoukset olisi pidettävä vuorotellen EU:n jäsenvaltioissa ja Välimeren alueen kumppanimaissa. Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin huippukokousta ja ministerikokousta isännöivien maiden olisi kutsuttava mukaan kaikki aloitteeseen osallistuvat maat.
23. Parlamentaarinen Euro–Välimeri-edustajakokous on edustanut kansanedustuslaitoksia Barcelonan prosessissa ja tarjonnut foorumin keskustelulle, avoimelle vuoropuhelulle ja vapaalle näkemystenvaihdolle. Sen puitteissa hyväksytään päätöslauselmia ja suosituksia, jotka antavat kumppanuudelle uutta pontta. Edustajakokous edustaa tulevaisuudessa parlamentteja Välimeren unionissa. Komissio tukee vahvasti sen aseman lujittamista suhteissa Välimeren alueen kumppaneihin.

Yhteisen vastuun lisääminen

24. Komission hoitamisissa kuulemisissa ja yhteydenpidossa on selvinnyt kaikkien maiden yksimielisyys siitä, että kumppanuutta on vahvistettava ja eri menettelyistä on otettava enemmän yhteistä vastuuta. Kumppaneilta yleistä kannatusta on saanut kaksi ehdotusta, jotka ovat rinnakkaispuheenjohtajuuden luominen ja yhteisen sihteeristön perustaminen.

Rinnakkaispuheenjohtajuus

25. Rinnakkaispuheenjohtajuuden ansiosta yhteistyöstä otettu vastuu tasapainottuu ja tehostuu. Rinnakkaispuheenjohtajuus koskee koko kumppanuutta. Yksi puheenjohtaja on EU:sta ja toinen Välimeren alueen maista.
26. EU:ta edustavan rinnakkaispuheenjohtajan nimityksessä on noudatettava Euroopan unionin ulkoista edustusta koskevia määräyksiä Euroopan unionista tehdyssä sopimuksessa ja Euroopan yhteisön perustamissopimuksessa. Ensimmäisessä huippukokouksessa EU:ta edustavana puheenjohtajana toimii EU:n senhetkinen puheenjohtaja. Lissabonin sopimuksen voimaantulosta alkaen EU:ta edustava puheenjohtajuus määräytyy Eurooppa-neuvoston puheenjohtajuuden ja komission puheenjohtajuuden mukaan (valtioiden ja hallitusten päämiesten tasolla) ja korkean edustajan/komission varapuheenjohtajan mukaan (ulkoministerien tasolla).
27. Välimeren alueen kumppanimaita edustavan rinnakkaispuheenjohtajan valinta on alueellisen tilanteen monimutkaisuuden vuoksi tehtävä yhteisymmärryksessä. Kyseinen puheenjohtaja olisi valittava kahdeksi vuodeksi. Välimeren maita edustava rinnakkaispuheenjohtajavaltio voi järjestää Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin huippukokouksen.

Institutionaalinen hallinto ja sihteeristö

28. Tärkeä tekijä yhteisen vastuullisuuden lisäämisessä ja kumppanuuden tasapainottamisessa on hallinnon tehostaminen ja uuden sihteeristön perustaminen. Jotta Barcelonan prosessin mukainen Välimeren unioni saadaan näkyvämmäksi ja painoarvoltaan suuremmaksi, sen hankkeilla on oltava selkeä painopiste.
29. Institutionaalisen hallinnon tehostaminen: Hallintoa voidaan vahvistaa ja tasapainottaa perustamalla komitea, johon nimetään edustajat kaikista jäsenvaltioista, Välimeren kumppanimaista ja komissiosta. Tämän pysyvän sekakomitean toimipaikka on Bryssel ja siihen kuuluu pysyviä edustajia Brysselissä toimivista edustustoista.
30. Pysyvä sekakomitea toimii seuraavasti:
- sitä johtavat rinnakkaispuheenjohtajavaltioiden edustajat,
 - se valmistelee johtavien virkamiesten ja Euro–Välimeri-komitean kokoukset ja hoitaa niihin liittyvät jatkotoimenpiteet,
 - se avustaa rinnakkaispuheenjohtajavaltioita huippukokousten sekä ulkoministerien ja alakohtaisten ministerien kokousten valmistelussa,

- sen avulla voidaan reagoida nopeasti mahdollisiin alueen kriisitilanteisiin, jotka vaativat käsittelyä Euroopan ja Välimeren kumppaneiden keskuudessa,
 - sen jäsenyys ja rinnakkaispuheenjohtajuudet määräytyvät samoin kuin johtavien virkamiesten ja Euro–Välimeri-komitean kokouksissa,
 - sen perustamisen ja säännöllisten kokousten myötä johtavien virkamiesten ja Euro–Välimeri-komitean kokouksia voitaisiin pitää harvemmin.
31. Sihteeristö: Komissio on todennut erilaisten esitettyjen näkemysten perusteella, että Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin sihteeristöä voitaisiin kehottaa esittämään ehdotuksia yhteisiksi aloitteiksi, joista poliittiset tahot tekisivät myöhemmin päätökset. Se voisi myös vastata valtioiden ja hallitusten päämiesten päättämien hankkeiden edellyttämistä jatkotoimenpiteistä.
32. Sihteeristö voisi olla erillinen, riippumaton oikeushenkilö. Yksityiskohtaiset ehdotukset aiheesta esitetään marraskuussa 2008 pidettävässä Euro–Välimeri-ulkoministerikokouksessa.
- Tehtävät: Sihteeristön olisi koottava hankkeita koskevia aloitteita (eri lähteistä, esimerkiksi alakohtaisista ministerikokouksista, kansallisilta tai alueellisilta viranomaisilta, alueellisilta ryhmittymiltä, yksityis sektorilta ja kansalaisyhteiskunnan edustajilta), tarkasteltava niitä ja esitettävä toteutettavia hankkeita Euro–Välimeri-komitealle. Kun komitea on hyväksynyt hankkeen, se esitetään ulkoministerikokouksen kautta huippukokoukselle hyväksyttäväksi. Huippukokouksessa sihteeristöä voidaan pyytää hoitamaan hankkeen käynnistämiseen tarvittavat toimet ja täytäntöönpanokumppaneiden hakeminen. Hankkeiden rahoituksesta ja toteuttamisesta vastaavat eri osapuolet tapauskohtaisesti omien menettelyjensä mukaisesti. Sihteeristö raportoi Euro–Välimeri-komitealle.
 - Kokoonpano: Sihteeristöön kuuluu virkamiehiä, jotka on lähetetty Barcelonan prosessiin osallistuvista tahoista. Tavoitteena on saada mukaan paljon Välimeren kumppaneita, jotta yhteistä vastuuta ja osallistumista voidaan tehostaa. Toiselta puolelta valitaan pääsihteeri ja toiselta varapääsihteeri yhteisymmärryksessä. Pääsihteeri nimittää sihteeristön henkilöstön pätevyyden ja maantieteellisen tasapainon perusteella. Euro–Välimeri-komitea hyväksyy sihteeristön organisaation ja kokoonpanon.
 - Rahoitus: Kunkin virkamiehen rahoittamisesta vastaa lähettänyt taho. Sihteeristön toimintakustannuksista (tukihenkilöstö, tavarat ja laitteet jne.) vastaavat EU ja Välimeren kumppanimaat tasapuolisesti.
 - Päätoimipaikasta päätetään yhteisymmärryksessä. Kyseinen maa antaa sihteeristölle tilat veloituksetta.

Hankkeet

33. Hankkeiden olisi oltava kaikkein keskeisimmässä asemassa Barcelonan prosessin mukaisessa Välimeren unionissa. Aloitteeseen liittyvillä ohjelmilla olisi oltava vahvaa potentiaalia alueellisen koheesion ja taloudellisen lähentymisen edistämiseen ja infrastruktuurien yhteenliittämiseen. Niiden olisi oltava näkyviä ja kyseisen alueen kansalaisten kannalta olennaisia.
34. Hankkeiden valinnassa otetaan huomioon seuraavat seikat:
- laajempi tai suppeampi alueellisuus ja rajat ylittävä luonne ja mahdollisuus yhteistyöhön tiettyjen maiden kesken,
 - koko, merkitys ja edut kaikille kumppaneille,
 - mahdollisuudet edistää tasapainoista ja kestävä kehitystä, alueellista integraatiota, koheesiota ja yhteyksiä,
 - taloudellinen toteutettavuus ja yksityiseltä sektorilta saatavan rahoituksen ja panoksen maksimointi ja
 - valmiusaste ja nopea käynnistettävyyys.
35. Jo 13. heinäkuuta pidettävässä huippukokouksessa olisi oltava tarkasteltavana useita aluekohtaisesti mukautettuja hanke-ehdotuksia, jotka ovat edellä esitettyjen perusteiden mukaisia. Komissio on valinnut neljä hanketta, jotka ovat sen näkemyksen mukaan Välimeren alueen kasvun, työllisyyden, alueellisen koheesion ja kestävyys kannalta keskeisiä. Kyseiset hankkeet esitellään tämän tiedonannon liitteessä I ja niitä ehdotetaan kumppaneille.
36. Alueohjelmissa vahvistettuja ensisijaisia tavoitteita sovelletaan edelleen, eikä EY:n mahdollista osallistumista liitteessä I mainittuihin uusiin alueellisiin hankkeisiin rahoiteta eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineen tai liittymistä valmistelevan tukivälineen (Mauritanian kohdalla Euroopan kehitysrahaston) kahdenvälisten määrärahojen kustannuksella.

Rahoitus

37. EU: ja sen jäsenvaltiot antavat jo nyt merkittävästi rahoitusta Välimeren alueelle (ks. liite II). Jotta Barcelonan prosessin mukainen Välimeren unioni toisi nykyisiin järjestelyihin lisäarvoa, sen kautta olisi saatava alueelle lisärahoitusta, pääosin alueellisten hankkeiden kautta. Lisäarvo riippuu pitkälti siitä, saadaanko kyseisiin hankkeisiin lisää varoja.
38. EU:n varoja ei voi korvamerkitä etukäteen, mutta rahoitusta voidaan harkita annettavaksi tietyille hankkeille, jotka vastaavat EU:n alueellisten ohjelmien tavoitteita. Kun kyseessä on EU:n talousarvio, tavanomaisia valintaa ja menettelyä koskevia sääntöjä sovelletaan.
39. Komissio katsoo, että alueellisten hankkeiden ja toimien lisärahoituksen pitäisi tulla pääasiassa seuraavista lähteistä:

- yksityinen sektori,
- kahdenvälinen yhteistyö EU:n jäsenvaltioiden kanssa,
- Välimeren alueen kumppanit,
- kansainväliset rahoituslaitokset, alueelliset pankit ja muut kahdenväliset rahastot,
- vuonna 2002 perustettu Euro–Välimeri-investointi- ja kumppanuusväline FEMIP, jolla edistetään yksityisen sektorin kehittämistä Välimeren alueella talouskasvun vauhdittamiseksi; FEMIP:iin yhdistettiin EIP:n lainat ja EU:n talousarviosta saadut varat ja sen kautta tarjotaan teknistä tukea, riskipääomaa ja korkotukea; sitä vahvistettiin vuonna 2005 uudelleentarkastelun jälkeen,
- eurooppalainen naapuruuden ja kumppanuuden väline ENPI (suunnitelmien mukaan noin 50 miljoonaa euroa vuodessa vuosina 2007–2010) ja siihen kuuluvat naapuruuspolitiikan investointirahasto ja rajat ylittävän yhteistyön rahasto sekä muut rahoitusvälineet, joita voidaan soveltaa aloitteen piiriin kuuluviin maihin.

Päätelmät ja jatkotoimet

40. Komissio kehottaa Eurooppa-neuvostoa keskustelemaan kesäkuussa 2008 pidettävässä kokouksessaan tämän tiedonannon ehdotuksista ja hyväksymään ne. Näin EU voi esittää ne yhteisesti sovittuna kantanaan 13. heinäkuuta 2008 Pariisissa pidettävässä Barcelonan prosessin mukaiseen Välimeren unioniin keskittyvässä huippukokouksessa. Komissio ottaa Euroopan parlamentin ja parlamentaarisen Euro–Välimeri-edustajakokouksen mukaan uutta aloitetta koskeviin keskusteluihin.

* * *

LIITE I

HANKE-EHDOTUKSET

Barcelonan prosessin mukainen Välimeren unioni

Esimerkkejä aloitteista

Komissio on valinnut neljä esimerkkiä hankkeista, jotka täyttävät tiedonannossa asetetut vaatimukset. Luettelo on viitteellinen, ei tyhjentävä, ja muitakin suosituksia ja ehdotuksia voi esittää. Aloitteilla vahvistetaan eri laajuista alueellista yhteistyötä, niillä todella voidaan edistää alueellista integraatiota ja osallisuutta eikä niillä syrjitä ketään. Aloitteet ovat johdonmukaisia ja täydentävät monenlaisia komission Euro–Välimeri-kumppanuuden osana alueellisesti tai kahdenvälisesti toteuttamia toimia ja ohjelmia. Yhtä (väestönsuojelu) lukuun ottamatta kaikkiin hankkeisiin on mahdollista saada varoja kansainvälisiltä rahoituslaitoksilta ja houkutella investointeja yksityissektorilta.

Merten moottoritiet. Liikenne on vahvistettu yhdeksi Euro–Välimeri-kumppanuuden painopisteistä. Kumppanuuteen liittyvä merten moottoriteiden käsite tarkoittaa tavarakuljetuspalveluja suurilla kuljetusväylillä, *joihin sisältyy merimatka*. Tarkoituksena on sujuvoittaa Välimeren alueen kauppaa. Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin avulla voitaisiin vauhdittaa tätä kehitystä, helpottaa eri toimijoiden mukaantuloa ja rahoitusta ja edistää muiden reittien/yhteyksien/satamien/markkinoiden kehittämistä. Merten moottoriteita ja infrastruktuureita olisi tarkasteltava liikennettä käsittelevissä Euro–Välimeri-työryhmissä, jotta voitaisiin yksilöidä ensisijaisiksi asetettavat satamat. Kun ne on valittu, on hankittava toteuttamiseen tarvittavat varat (yhdistämällä kansallisia, monenvälisiä ja yksityisiä varoja sekä yhteisön varoja, erityisesti naapuruuspolitiikan sijoitusrahastosta). **Pohjois-Afrikan arabimaiden moottoritien yhdistäminen** on yksi tärkeimmistä Pohjois-Afrikan arabiunionin infrastruktuurialoiteista. Tarkoituksena on saada aikaan taloudellisen integraation alue unionin viiden jäsenvaltion välille (Mauritania, Marokko, Algeria, Tunisia ja Libya). Kolme näistä maista (Marokko, Algeria ja Tunisia) ovat jo edistyneet tässä kansallisella tasolla merkittävästi. Niiden on vielä päätettävä omien verkkojensa liittämisestä toisiinsa jo vahvistettua linjaa pitkin, jotta työ saadaan onnistuneesti päätökseen. Tämän kansainvälisen verkoston rakentamisella ei kuitenkaan saavuteta tavoitetta eli se ei helpota tavarankuljetusta ja henkilöiden liikkuvuutta, mikäli hallitukset eivät tue sitä kaupan vapauttamiseen ja tullien ulkopuolisten esteiden poistamiseen tähtäävillä toimenpiteillä. Mahdollinen myönnytyjärjestelmä voisi kiinnostaa yksityissektoria huomattavastikin.

Välimeren puhdistaminen ja hyvä ympäristöhallinto. Kestämätön kehitys on jatkuvasti huonontanut Välimeren ympäristön tilaa. Euro–Välimeri-maiden ympäristöministerit päättivät vuonna 2006 käynnistää **Horizon 2020 -aloitteen** ja vahvistivat sille aikataulun vuosiksi 2007–2013. Ohjelman päätavoitteena on vauhdittaa meneillään olevia Välimeren puhdistamiseen tähtäviä aloitteita. Sillä on kolme pääosaa: Horizon 2020 -aloitteen täytäntöönpanon tukeminen ja hyvän ympäristöhallinnon edistäminen, saasteiden vähentämistä koskevien investointien tukeminen ja Välimeren alueen yhteisen ympäristötietojärjestelmän (SEIS) perustaminen. Eurooppalaisesta naapurisuuden ja kumppanuuden välineestä valmistellaan tai jo pannaan täytäntöön useita alueellisia ja kahdenvälisiä ohjelmia, joilla edistetään suoraan Välimeren puhdistamistavoitetta. Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin lisäarvo on tässä yhteydessä kaksinkertainen: se vahvistaa Välimeren puhdistamisen poliittista ulottuvuutta ja helpottaa saasteiden

vähentämiseen ja toimintaedellytysten kehittämiseen tehtyjen investointien taloudellista tasapainottamista.

Väestönsuojelu. Vuonna 2001 perustettiin yhteisön seuranta- ja tiedotuskeskus (MIC), jonka tarkoituksena on edistää yhteistyötä väestönsuojeluun liittyvien pelastustoimien alalla. Tämän tyyppisen yhteistyön vahvistaminen on erityisen tärkeää Välimeren alueella, joka on altis esimerkiksi ilmastonmuutoksesta johtuville luonnononnettomuuksille. Tähän kysymykseen liittyy myös **meriturvallisuus** ja Euroopan meriturvallisuusviraston rooli. Alueellisella tasolla katastrofien estämistä, vähentämistä ja hoitamista koskevan Euro–Välimeri-ohjelman tavoitteena on parantaa luonnononnettomuuksien riskin tuntemusta ja kehittää alueen kriisivalmiutta, lisätä kansainvälisiä, kansallisia ja alueellisia riskinehkäisemistoimia ja parantaa asianomaisten toimijoiden kriisivalmiutta. Ohjelmalla halutaan siis vahvistaa väestönsuojelun avaintoimijoiden välistä yhteistyötä ja vahvistaa Välimeren kumppanimaiden ja MIC-järjestelyn yhteyksiä. Sitä toteutetaan suorassa yhteistyössä pelastuspalvelumekanismin kanssa ja sillä pyritään saamaan aikaan synergiaa komission, Euroopan neuvoston ja YK:n toimien kanssa. Näin ollen ohjelmalla vahvistetaan Euro–Välimeri-kumppanuuspolitiikkaa ja sillä on alueellista lisäarvoa. Se on poliittisesti yhdistävä, sillä on näkyvyyttä kansalaisille ja sillä voidaan mahdollisesti edistää alueen sisäisiä integraatioprosesseja. Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin ansiosta ohjelma saa uutta pontta ja mahdollisesti myös lisää rahoitusta.

Välimeren aurinkosuunnitelma. Euro–Välimeri-alueen energiaministerit vahvistivat vuonna 2007 yleiset yhteistyötavoitteet, jotka ovat energiamarkkinoiden syvempi yhdistäminen ja kestävä kehityksen edistäminen esimerkiksi aurinkoenergian avulla. Välimeren aurinkosuunnitelman kehittäminen ja toteuttaminen on osa tavoitetta. Aurinkoenergian aktiivinen edistäminen alueella on kaikkien osapuolten edun mukaista. EU on teknologian kehittämisen kärjessä ja haluaa kehittää sitä edelleen. EU tuo tulevaisuudessa todennäköisesti sähköä, joka on tuotettu auringosta. Tämän suunnitelman myötä saadaan poliittiset johtajat, monenväliset instituutiot ja rahoituslaitokset yhteiseen alueelliseen kokoukseen. Euroopan komissio voisi osallistua suunnitelman valmisteluun ja tarjota puitteet energiapolitiikkaa ja alakohtaisia strategioita koskevaan keskusteluun sekä vastata suunnitelman täytäntöönpanon seurannasta. Tämä voitaisiin tehdä yhdessä Barcelonan prosessin mukaisen Välimeren unionin sihteeristön kanssa käyttäen esimerkiksi teknisen avun MED-EMIP-hankkeen¹ resursseja. Muutkin tahot voisivat osallistua työhön.

¹ *Euro-Mediterranean Energy Market Integration Project*, joka käynnistettiin vuonna 2008 Meda-varoilla.

LIITE II

EU:n taloudellinen tuki Barcelonan prosessille

EY tuki Barcelonan prosessia vuosina 2000–2006 Euro–Välimeri-yhteistyökumppanuuteen varatuista talousarviomäärärahoista. Vuodesta 2007 tuki on annettu eurooppalaisen naapuruuden ja kumppanuuden välineen (ENPI) Barcelonan prosessiin osallistuvien maiden budjettikohdasta.

Komissio antoi vuosina **2000–2006** kahdeksan Barcelonan prosessiin osallistuvan kumppanin* käyttöön **4,6 miljardia euroa** kahdenvälisen yhteistyön ja alueellisten ohjelmien yhteydessä. Vuonna **2007** komissio antoi ENPI:n kautta käyttöön **1,3 miljardia euroa** kymmenelle kumppanimaalle**.

Taloudellinen tuki vuosina 2000–2007 oli yhteensä 5,9 miljardia euroa.

Jaottelu maittain:

Sitoumukset (milj. euroa)		
	2000–2006 MEDA	2007 ENPI
Kahdenvälinen yhteistyö		
Algeria	339	57
Länsiranta ja Gazan alue	522	453
Egypti	593	137
Jordania	331	62
Libanon	133	50
Marokko	980	190
Syyria	180	20
Tunisia	518	103
Israel	0	2
Libya	0	2
Kahdenvälinen yhteistyö yhteensä	3595	1076
Alueellinen yhteistyö	1052	178
YHTEENSÄ	4647	1254

* Algeria, Länsiranta ja Gazan alue, Egypti, Jordania, Libanon, Marokko, Syyria ja Tunisia.

** Israelille ja Libyalle alettiin antaa kahdenvälistä tukea vuonna 2007.

Kahdenvälinen virallinen kehitysapu MEDA-maille – sitoumukset – milj. dollaria

		Ranska	Italia	Saksa	Alankomaat	Ruotsi	Espanja	Yhdistynyt kuningaskunta	DAC EU
Vuosi	Tuensaaja								
2004	Algeria	172,4	2,8	4,5		0,1	0,6	5,4	188,2
	Egypti	127,1	16,5	76,4		8,9	4,6	2,3	265,3
	Jordania	5,9	0,6	50,4		0,5	1,2	2,3	70,5
	Libanon	51,2	4,8	13,1		0,2	0,9	3,3	77,8
	Libya								
	Marokko	258,4	4,6	71,9		5,4	0,1	106,1	460,6
	Palestiinalaishallinto	33,4	10,3	46,4		16,5	33,9	20,7	238,9
	Syyria	23,1	6,6	21,1		4,2	0,0	0,7	60,0
	Tunisia	96,1	23,7	19,0		0,6	0,3	6,8	150,5
	MEDA yhteensä	767,5	69,8	302,7		36,3	41,6	147,5	1511,6
2005	Algeria	234,3	5,5	17,1		0,1	2,2	4,2	275,8
	Egypti	124,6	7,7	60,7		38,7	0,5	3,7	256,3
	Jordania	5,1	1,2	22,0		0,6	0,3	3,2	41,2
	Libanon	56,0	1,9	1,4		0,1	0,4	2,5	65,2
	Libya	2,5	8,8	0,2		0,2		0,1	12,3
	Marokko	245,5	3,6	2,2		0,4	2,4	50,0	327,6
	Palestiinalaishallinto	19,4	13,1	63,4		28,0	51,6	24,8	258,3
	Syyria	30,7	1,3	19,4		2,2	2,3	1,1	61,0
	Tunisia	95,9	22,0	15,6		0,5	0,7	5,1	143,6
	MEDA yhteensä	813,9	65,3	202,1		70,6	60,4	94,7	1441,3
2006	Algeria	171,8	7,1	5,2		0,1	0,6	46,9	245,3
	Egypti	130,6	6,9	89,3		41,9	1,7	4,4	287,1
	Jordania	4,8	1,0	41,7		0,1	0,1	14,4	67,7
	Libanon	75,7	45,5	45,9		13,3	9,4	15,1	9,5
	Libya	2,4	2,7	3,9				0,0	
	Marokko	240,9	7,0	80,0		0,1		73,3	416,4
	Palestiinalaishallinto	47,3	6,5	82,4		38,6	52,3	39,2	351,9
	Syyria	29,0	9,1	39,1			0,1	2,6	82,9
	Tunisia	105,3	24,4	24,4			0,9	6,0	166,3
	MEDA yhteensä	807,8	110,1	411,8		94,2	65,1	201,8	1627,0

Tuki palestiinalaisille

Palestiinalaiset ovat saaneet MEDA:n ja ENPI:n budjettikohtien lisäksi rahoitusta useista muista budjettikohdista, kuten rauhanprosessia, Yhdistyneiden Kansakuntien Lähi-idässä olevien palestiinalaispakolaisten avustus- ja työelintä (sosiaalipalveluja 4,5 miljoonalle pakolaiselle), ECHOa (humanitaarinen apu) ja elintarviketurvaa ja elintarvikeapua koskevista budjettikohdista.

Vuosina **2000–2007** näistä budjettikohdista annettiin **2,4 miljardia euroa** eli keskimäärin 300 miljoonaa euroa vuodessa.

Taloudellinen tuki palestiinalaisille on kasvanut selvästi viime vuosina, sillä tarpeet ovat kasvaneet ja poliittinen tilanne muuttunut.

Vuosina 2000–2004 tukea annettiin keskimäärin 245 miljoonaa euroa vuodessa, vuonna 2005 keskimäärin 280 miljoonaa euroa, vuonna 2006 keskimäärin 340 miljoonaa euroa ja vuonna 2007 keskimäärin 550 miljoonaa euroa. Tärkeitä tuenantajia ovat myös jäsenvaltiot, joiden osuus on ollut 315 miljoonaa euroa vuonna 2005, 385 miljoonaa euroa vuonna 2006 ja 405 miljoonaa euroa vuonna 2007.

Näin ollen EU:n tuki palestiinalaisille vuonna 2007 oli yhteensä 955 miljoonaa euroa (725 miljoonaa euroa vuonna 2006 ja 595 miljoonaa euroa vuonna 2005).